

MŐRSZKA KRAJINA

Vérsztveni, politicsni i kulturni tjédnik.

MURAVIDÉK

Gazdasági, politikai és kulturális hetilap.

Lét. IV. Évf.

Márkisevci, 1925. november 8.

Broj 44. Szám.

VALENTIN KAMOVLI

Pítanye Prekmurszki sezonszki delavcov.

Pri prilíki razprave carinske tarife v finan snom odbori v Beogradi szo nisterni poszlanci pítanye posztavili gledócs carine tero Prekmurszki sezonszki delavci morejo za tiszto szilje placšuvati, stero v ednoj sezóni zaslúžijo na Magyarazskom i zo predlagali naj sze carina na a zaslúženo szilje odprávi. Lak nisterne novine tó pisejo, ze je g. dr'z. podtájník Neuo rfer tomi predlogi próti póztavo i tó na tisztoj ednosztáv-oj podlagi, ka praj „Prekmur-zkim delavcom né trbê hoditi elat na Magyarazsko!“

Miszliti je, ka té piszáve od-povárjajo isztitini i szem ogvūsani, a je zgorányo mislénje szád ne-poznánya Prékumurszki razmer, i, kak namescsenec „Dr'závne orze dela“ v M. Soboti, ki zas-lávam Prekmurszke delavce, titim za dúžnoszt napiszati od ga dugoványa pár récsi, naj tudim brigo kompetentni fakto-v, kaktúdi jávnoszt na tó go-cse pítanye, kí je niti né tak nosztávna, kak tó nikáki mí-líjo.

V Prékurji mámo okóli 2.000 kmetski delavcov, ki vszá- leto idejo, nikáki za celo se-no (april-november) nisterni pa krajzi csasz, na delo na ráz-veleimánya v dr'závi ino na Magyarazsko. Od té je mogócsse mámo 5.000 delavcom dati delo domácsi imányaj, okóli 4.000 pa ide na Magyarazsko, 2 do ezero ji pa osztáne kak rezerva szo na sztálno bremen dela szst indusztriszki centrumov i cni revírov v Sloveniji.

Csi vpostújemí na ednoj ráni poljedelszko produktívno ssivnoszt i tak szlabe vérsztve-razmere v Prekmurji, kí je bole naszeljena pokrajina v rávi, po drúgoj sztráni pa álno naráscšajócsó brezposzel-ozt med indusztriszkim delav-rom, moremo príditi do rezul-á, ka trditev, ka je „Prekmursz- delavcom né potrébno ho-na delo na Magyarazsko“, né meszti.

Vzemimo mogócsnoszt, ka Prekmurszki delavcom z-šegakóli vzroka onemogócsse-billó poiszkati zaslúžek na

Magyarazskom. Gde naj te zapos- limo stiri i escse vecs jezero lúdi gda viditi moremo, ka je zavolo povprécsna stagnácije brezposzel- noszt med indusztriskim delav- sztvom vszáki den véksa? Csi poznamo Prekmurja 'zivlenyszke ino vérsztvene razmere, te léko trdímo, ka bi za Prekmurce na- ravnočs neszreca bila, csi bi tem lúdem onemogócseno biló szí delo i zaslúžek v drúgi dr'závaj po- iszkati tecsasz, dokecs dela domá dobiti nemrejo.

Miszlim, ka szame 'ze zgo- raj popiszane numere zadosztú- jejo v dokáz, ka je Prekmurszki sezonszki delavcov pítanye ne tak ednosztávno dugoványe i da bi kompetentni faktorje tó píta- nye nebi szmeli tak ednosztávno vzéti, nego za nyé 'ze ednók, részan kaj pozitivnoga csiniti!

Vsze známénja ká'zejo, ka za prisesztno leto bóde Magyar- szka vláda zaisztino prepovédala to nájménye pa z-ráznimi dugová- nyi zavérala dohód prekmurszki delavcov na Magyarazsko imánya. Nató mogócsnoszt szí dovolim opomenóti kompetentne króge, naj szí od toga pravocszaszo

Pozor reducirani invalidi.

Ministrstvo za socijalno politiko je pričelo izdajati vsem reduciraním invalidóm i družinám padlih vojakov obvestila zakaj jim je ustavljena pokoj- nina. V sled tega je prenehal središni odbor Udruženja vojnih invalidov ob- veščati prizadete o redukcijah, ker se bo odslej vršilo to uradnih potóm.

V obvestilih pa ministrstvo ne daje nobenih navodil, kako naj prizá- deti reduciraní obnove postopanje in kakšne dokumente naj predložé v do- kaz opravičenosti.

Izvršni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani opozarja vse svoje článe in članice, pa tudi druge vojne žrtve, ki so predlagane za redukcijo, naj pripravijo dokumente. Vsak naj se obrne do najbližje podružnice udru- ženja, kjer dobi natančna navodila za postopanja pri obnovi.

Redukcije so izvršene vsled dveh vzrokov: Oni, katerim je špeciálna ko- misija pregledala hibe in jih vsled zboljšanja hib predlagala za redukcijo, morejo obnavljati postopanje le potóm spríčeval uradnih zdravnikov in novih nadpregledov.

Po večini pa temelje redukcije

premisávájo i pri trgóvszki po- gájanyaj, kí sze 'ze, ali sze bódo prvlé ali szledi vrsila z Magyar- szkov, szkúszijo tó pítanye v vu- godnoszt Prekmurszki sezonszki delavcev resíti.

Escse eden pár récsi od ca- ríne, stero tē delavci na zaslú- ženo szilje morejo placšuvati. Kak je tó szilje zaslúženo, stero szlúži tēm delavcom i nyí fami- v zimszkó dóbi za préživlénje sze po mojem mislénji tēm lú- dem krivica godí, csi sze nyim z carinov tē zaslúžek obcsútno prikrájša. Kak szem 'ze oméno, je Prekmurje gledócs pridelka passívno, záto bi sze 'ze za tē okoinosztí volo mogle vpostú- vati gledócs uvózne carine tiszte vugodnosztí, stero carinszki zákon vendar szam predvidéva. Záto naj sze na kompetentni mesztáj tē okolnosztí vpostújejo, i naj sze uvozna carina za szilje, stero Prekmurszki delavci na Magyar- szkom zaslúžijo — popolma zbri- se! Dúžnoszt vszē poszlancov — brez razlíke — je pa, ka sze naj záto dugoványe energicsno zavze- mejo.

Je vsze mogócsse?!

Ka je potrébno jeszti ednómí v zrászi bodócssemi deteti? Vsze tiszto, ka je za nyega zrász potrébno, tóda ka nyega teleszni orgáni za zrász 'ze- léjo. Med tēmi pa tēli dati nájevcs ze- lenyá i belovine vszébúvájócsse hráne. Dobra meszna 'zupa i malo meszá je pa vendar túdi med tē vsteti, túdi v zrászi bodócssemi mládomí tēli je tó na haszek. Szpreminjávyane hráne je ven- dar potrébno pri deteti, ali csloveasem tēli rávnótak, kak pri 'zivini, naj edne hráne menkájócsó vszébino nadomesz- timo sztóv drúgov, da tak pri szpre- minjávyani dóbi tēlo vsze tiszto 'zér- noszt, stero nyé je neobhodno potréb- no za ódraszek. Miszlímo pa, ka to szpreminjávyane hráne neobsztája sza- mo z-puliszke, zelja, repe, graja (ali fizola) i krumpisov, nego túdi i z me- szá i 'zupe, z-testzátá pecsenoga i kúha- noga. Vsze tá jedile tēlo núca ne sza- mo pri deteti, nego túdi i pri odras- ceni lúdē. Za deco pa v prvoj vrszti pride v postenyé mlécsna hrána, od stero 'zérnosztí nam vecs gúcsati né trbē. Szezná, ka szírmák cslovek more zádovolen bidti z tisztim ka má i stero nyemi ne dohája, na tiszto niti miszliti nemre, jē z-szvojimi otrokami navkú- per tiszto ka má, csi sze pa za hráno dráji i kémbóle menkájócsi penezje morejo dávati, te szí pa na vsze tó miszliti morejo i túdi zahtevati odtisz- toga, kí za tó hráno plácso dóbi.

Vsze tó goraj popiszano szmo mogli napré písztíti tē, gda szmo ed- no pítózbo dóbili od ednoga sztarisa, kí szvojega otroka na hráni zviin sztanú- ványa v takzvánom »Martiniszci« v M. Soboti má. »Morem vkraj vzéti moje déte od tisztec (z Martiniszca), — er- csé med drúgimi te 'zaloszten sztaris, — ár mészecszno stírisztó Din. mo- rem placšuvati zanyim, vendar pa záto nedobi drúge jésztvine, kak nepretrga- no graj, krumpise i kukorcsen sterc. Tó je né hrána za tē péneze, rájsi mo ga domá meo, csirávno ka je malo predalecs hoditi v sólo. Bóžno hráno dobívajo i escse i tó z nyega dájo sztepszti, ár nyim po vszákoj jésztvini prevecs dájo szkákati, naj niti tiszto neosztáne vu nyí.

Tó popisemo brez komentára, vendar szí pa dovolimo zamerkti es- cse telko, ka je szkákanye po jésztvini rávno tak né naskodo, kak pa krum- pis, graj i kukorcsen sterc jeszti, ka vecs, je za detecse tēlo tó vsze zdra- vo. Vendar pa csi odkriti scsémo bidti, tē povedati moremo i tó, ka je túdi kozscek meszá i dobra 'zupa rávnocs tak né na skodo v tem zrászi bodócsím otrokom, kak ono goraj po- védáno, i rávnocs tak na haszek nyí tēli, kak pa tem goszpódom gojitelom. Témbóle pa tē, gda, sze vsze tó dob- ro plácšati more . . .

 Magyar és vend naptárak képes- és mesekönyvek megérkeztek I. H A H N papirkereskedésébe.

Z-hája vszako nedelo Napreplacilo za fr-tao leta v domovini: 15 Din. zván SHS., 18 Din. v Ameriko 20 Din. Čena anonc za □ cm: med textom i izjave i poszlano 1:50 Din rekláme P— mali oglaszí 0:70 Din. i dávdk. Pri vecskrát popúszí.

Rökópíszí, kls ze ne szhráníjo i ne vrnéjo sze poszlajo: Reditelsztvo i oprávnístvo Mörszka Krajina M Á R K I S E V C I br. 20. Postni csekovni racsun broj 12980. :-

Kéziratok, a melyek nem adatnak vissza, ide küldendők: M. Krajina szerkesztőség v. kiadóhivatal 20. posta MURSKA SOBOTA. :- Postatakarék számla száma 12980. :-

Megjelenik minden vasárnap Előfizetési ára negyedévre belföldön 15 Dinár, külföldre 18, Amerikába 20 Din. Hirdetési ár □ cm.-ként: szövegközt és nyitór 1:50, rendes 1:—, apróhirdetés 0:70 Din és az illeték. Többszörinél engedmény.

GAZDÁLKODÁS.

Miért ősszel szántunk tavasziak alá.

A legnagyobb hiba, a mit a kis gazda olyan gyakran elkövet, hogy tavaszi vetései alá nem szántja meg ősszel a földet. Semmiként sem hiszi el, hogy tavasziak alá jobb az őszi szántás és következetesen csak tavasszal szántanak. Pedig a tavaszi szántás kétségtelenül teszi a termés eredményét, s minden esetben legalább 1—2 q-val kisebb termést fog aratni a tavasszal szántott földről, mintha azt ősszel szántotta volna.

Minden növény bizonyos mennyiségű vizet szükségel abból a célból, hogy egy bizonyos termés-mennyiséget adhasson. Így pl. a zabnak 12.000 Hl. vizet kell kivenni 1 kat. hold földből, hogy 10 q-a termést adhasson. Ha ennél kevesebb vízmennyiség áll rendelkezésére a talajban, akkor csak kisebb termést adhat, mert csak a fentebb jelzett mennyiségű víz oldhat fel annyi tápláló anyagot, a mennyi 10 q-ás termés elérése céljából szükséges. A meteorológiai kísérleti adatok pedig bizonyítják, hogy csak minden 10 esztendőben van olyan csapadék mennyiség, a mely a talajnak fentebb jelzett víz szükségletét fedezi. Vagyis tehát a tavasszal elvetett növénynek vízszükségletét nagyobb részben a téli nedvesség, a hó-lé szolgáltatja, mert hiszen azt mindenki tudja, hogy száraz tél után rendszerint rossz termések vannak. Oda kell tehát törekednie minden gazdának, hogy a téli nedvességnek a talajba való behatolását lehetőse tegye; azt pedig az egyszerű józan ész is felfoghatja, hogy a megszántott föld több vizet ihatik mint a tarlóként fekvő megkérgesedett föld. Ha tehát ősszel nem szántja fel földjét a gazda, akkor téli nedvességnek egy része elvész rá-nézve, mert lefolyik és a föld nem issza be. Kísérletek bizonyítják, hogy az ősszel fel nem szántott földben májusban 8—10.000 Hl.-el kevesebb víz található kat. holdanként, mint abban, a mely most ősszel fel lett szántva. A jó gazdának minden földjét fel kell szántani ősszel. Tavasszal pedig nem szabad újra szántani, hanem azt csak tárcsával vagy éles boronával megjáratni, hogy ez által a víz nagy mennyiségű elpárologását megakadályozza. Minél többször boronál tavasszal, annál több víz marad a földben. A ki pedig műtrágyát használ, az szórja ki a szuperfoszfátot az őszi szántás előtt, mert ilyen módon a tél folyamán az teljesen feloldódik, s a magvak elvetésekor a gyenge növényzetnek azonnal rendelkezésére áll; amennyiben azonban ezt elmulasztotta volna, ha ősszel megszántotta talajait, akkor tavasszal is

nyugodtan alkalmazhatja a szuperfoszfátot mint könnyen oldható műtrágyát mert nincs kitéve annak, hogy egy beálló szárazság miatt a szuperfoszfát oldatlan maradjon, amennyiben annak feloldására a talajban amúgy is nagy mennyiségű víz van.

Aki talajait ősszel szántja, s megfelelő mennyiségű műtrágyával ellátja, az bizonyára számíthat arra, hogy kat. holdanként 2—3 q-val nagyobb termés lesz, mintha a kiszórást tavaszra hagyta volna.

KÖZGAZDASÁG.

A november elsején életbelépett új vasuti konvenciók November elsején több vasuti konvenció lépett életbe, amelyek az SHS. királyságot is közvetlenül érdeklik. Így Magyarország és Svájc közt a forgalmat részben jugoszláv területen, részben Ausztrián keresztül fogják lebonyolítani. Ugyancsak november elsején lépett életbe a konvenció Olaszország és Magyarország között. E konvenció értelmében a vasuti díjakat a címzett is kifizetheti és nem kell a küldeményeket bérmentve feladni. A szállítási díjak számítása a valuták napi árfolyamán történik. Életbeléptek még november 1-én az SHS. királyság és Austria, az SHS. királyság és Magyarország, valamint Ausztria és Svájc közötti konvenciók.

Csehszlovák—jugoszláv kereskedelmi akció Ausztria ellen? Az osztrák exportörök panasszal fordultak a kereskedelemügyi minisztériumhoz, hogy Csehszlovákia és Jugoszlávia hivatalos gazdasági politikájában újabban olyan tendencia észlelhető, amely Bécsset ki akarja kapcsolni a tranzit forgalomból és az osztrák főváros kereskedelmi pozíciójának gyöngítésére törekszik. Ez főként a jugoszláv vámhatóságok magatartásából tűnik ki. A jugoszláv vámközegek ugyanis a nemrégiben létrejött osztrák—jugoszláv kereskedelmi szerződés ellenére is az Ausztriából származó árukat hetekig hevertetik a vámraktárakban és egyéb kellemetlenkedésektől sem riadnak vissza. Az osztrák kormány vizsgálatot indított az exportörök panasza ügyében és csak ennek lefolytatása után teszi meg az esetleges szükséges lépéseket a prágai és beográdi kormányoknál.

HIRDESSEN A „Mörszka Krajiná“-ban

WEGSCHAIDER FRANC RADKERSBURG

Priporočsa szvojo nanóvo szprávljeno szkladiscse

:: :: ::: ::: moske-i zenszke ::: ::: ::: :::

konfekcie,

kak tüdi modno- i manufakturnoga blága, cipele za zenszke i deco, moski krscsáki. itd. itd.

Nyilvános árverés!

Murska Sobotában KEMÉNY MARKÓNÁL, (a Knéz ház udvarán) f. év november 12-én egész napon át a következő tárgyak lesznek szabad kézből elárverézve: lovak, tehének, ló- és tehén szekerek és kumetok, hámok, vetőgép egy- és kétfogatu hintók és különféle gazdasági szerszámok, ugyszintén butordarabok. Az árverésen vett tárgyak **részletfizetésre** is kaphatók. Egyben értesitem a t. közönséget, hogy a fiakkerezést újból megkezdtem.

Delavne zastopnike

sprejme vseh večjih krajih dobro vpeljana zavarovalnica. Le pošteni in resni reflektanti naj vložijo ponudbe pod „Dober in stalen zaslužek“ na upravništvo lista.

Bauta (trgovina)

z-stelažami pa sztanüvanyom 2 hi'zi, kühnya, klét, je na PETANCI za vö dati. Vecs sze zvé pri:

Nemec Janes

trgövcí v MURSKI SOBOTI.

Vsáki práznik, nedelo, četvrték in soboto koncert. Svira ciganska godba BARANYA.

Minden ünnepe- és vasárnap ugyszintén szombaton és csütörtökön koncert. Játszik BARANYA.

VELIKA Meolic NAGY-KAVARNA KÁVÉHÁZ

Amerikanci pozor!

Krasno posestvo, fundus ves novo zidani z 12 plugi zemlje se zavolo preselitve po fál ceni oddá.

Vse natančno se zve pri

RUDOLFU HORVATIC

v KRIŽEVCIH pri LJUTOMERU.

Glavnega zastopnika

za Prekmurje s sedežem v Murški Soboti išče velika domača zavarovalnica. Pogoji po dogovoru.

Le delovne i z razmerami v Prekmurju dobro znane osebe naj vpošljejo svoje ponudbe pod „Stalna služba“ na upravništvo lista.

LEGUJABB

Párisi és Bécsi kalapmodelok kalapujdonságok nagy választékban állandóan raktáron. Gyászkalapok rendelésre 24 ora alatt elkészülnek. Mindenemü kalap alakítások elvállaltatnak. Filz kalapok 100 Din.-tól, bársony kalapok 160 Din.-tól kezdve kaphatók. Ugyanott nagy választék kötények, harisnyák, mindenemü kötöt áru gyermekek és felnötek részére, pipere és rövid áru czikek nagy választékban a legolcsobb napi áron.

A. Király

trg. z klobuki, perilom i krátkim blágom M. SOBOTA (Berger-féle ház).

Szolid Pontos ki-árak! szolgálás!